

ADVIES

over de toepassing van geïntegreerde gewasbescherming door professionele gebruikers

SALV, 25 april 2014 (nr. 2014-09)
Minaraad, 24 april 2014 (nr. 2014|16)

Contactpersoon SALV: Kris Van Nieuwenhove
Contactpersoon Minaraad: Dirk Uyttendaele

1 Inleiding

Op 17 maart 2014 ontving de SALV een schrijven van Kris Peeters, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid over het ontwerp van besluit houdende toepassing van geïntegreerde gewasbescherming voor professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen.

Gezien het verleden van gezamenlijke advisering door SALV en Minaraad inzake dossiers over gewasbescherming¹² besloot de Minaraad om zich op eigen initiatief aan te sluiten bij het adviesproces.

Het advies kwam tot stand in een gezamenlijke ad hoc werkgroep SALV-Minaraad die twee maal samen kwam, namelijk op 31 maart en 7 april 2014.

Het advies werd bekrachtigd door de Minaraad en SALV op respectievelijk 24 en 25 april 2014.

Piet Vanthemsche
Voorzitter SALV

Lieze Cloots
Voorzitter Minaraad

¹ Advies ontwerpdecreet duurzaam pesticidengebruik. Minaraad, SALV, SERV. 18 september 2012

² Advies twee ontwerpbesluiten en een ontwerp actieplan duurzaam pesticidengebruik. Minaraad, SALV, SERV. 25 oktober 2012

2 Krachtlijnen

De Raden waarderen dat de bevoegde administratie streefde naar betrokkenheid en een breed draagvlak bij de opmaak van het voorliggend ontwerpbesluit en de bijhorende richtsnoeren. De Raden vinden het ook positief dat de controle op de IPM-beginselen kan gecombineerd worden met bestaande lastenboeken.

Door de richtsnoeren niet onder te brengen in het besluit kunnen ze snel aangepast worden aan nieuwe technieken en informatie, wat de Raden positief vinden. De Raden vragen echter ook om te zorgen voor de nodige stabiliteit en om de belanghebbenden te betrekken bij aanpassingen van de richtsnoeren. Tot slot vragen de Raden om de procedure tot wijzigingen van de richtsnoeren en de communicatie van deze wijzigingen te verduidelijken.

De Raden vragen verduidelijking bij de handhaving van en controle op de toepassing van de IPM-beginselen. Onder meer is meer duidelijkheid gewenst over de afstemming met de Vegaplan-standaard en over de communicatie van het resultaat van een controle. Met betrekking tot het onmiddellijk communiceren van inbreuken verwijzen de Raden naar de indeling van non-conformiteiten die bij het FAVV wordt gehanteerd. Daarnaast vragen de Raden dat de maatregelen bij inbreuken proportioneel zijn en dat de bestuurlijke handhaving inzake IPM wordt gekaderd in een globale visie op handhaving door de Vlaamse overheid. De Raden menen dat een goede wisselwerking en afstemming met andere betrokken federale en Vlaamse overheidsdiensten noodzakelijk blijft, onder meer voor inbreuken die onderhevig zijn aan andere wetgeving.

De Raden vragen om duidelijkheid te scheppen over de mogelijkheden tot steun voor zaken die opgenomen zijn in de richtsnoeren en om na te gaan of de richtlijn voor alle professionele gebruikers die geen land- of tuinbouwer zijn voldoende werd geïmplementeerd.

3 Situering

3.1 Pesticidenrichtlijn³

De Pesticidenrichtlijn beoogt een gemeenschappelijk regelgevingskader dat tot een duurzaam gebruik van pesticiden⁴ moet leiden, door een op voorzorg en preventie gebaseerde benadering. De richtlijn heeft een ruime kijk op het gebruik van pesticiden:

- Hoofdstuk 1: algemene bepalingen
 - Art. 4: nationale actieplannen
- Hoofdstuk 2: opleiding, verkoop van pesticiden, informatie en bewustmaking
 - Art. 5: opleiding
 - Art. 6: voorschriften betreffende de verkoop van pesticiden
 - Art. 7: Informatie en bewustmaking
- Hoofdstuk 3: apparatuur voor de toepassing van pesticiden
 - Art. 8: keuring van apparatuur die in gebruik is
- Hoofdstuk 4: specifieke praktijken en toepassingen
 - Art. 9: Sproeien vanuit de lucht
 - Art. 10: Voorlichting van het publiek
 - Art. 11: Specifieke maatregelen ter bescherming van het aquatische milieu en het drinkwater
 - Art. 12: Vermindering van het pesticidengebruik of van de risico's van pesticiden in specifieke gebieden
 - Art. 13: Hantering en opslag van pesticiden en behandeling van verpakkingen en restanten daarvan
 - Art. 14: Geïntegreerde gewasbescherming
 - Lidstaten nemen alle nodige maatregelen om bestrijding met lage pesticideninzet te bevorderen, waarbij zij waar mogelijk voorrang geven aan niet-chemische methoden.
 - Lidstaten zorgen ervoor dat professionele gebruikers kunnen beschikken over instrumenten en informatie voor de bewaking van schadelijke organismen en besluitvorming, alsook over adviesdiensten voor geïntegreerde gewasbescherming.
 - Lidstaten beschrijven in hun nationale actieplan hoe zij ervoor zorgen dat de algemene beginselen van geïntegreerde gewasbescherming uiterlijk op 1 januari 2014 door alle professionele gebruikers van pesticiden zullen worden toegepast.

Bijlage III van deze richtlijn geeft de algemene beginselen van de geïntegreerde gewasbescherming:

1. De voorkoming en/of vernietiging van schadelijke organismen moet worden verwezenlijkt of in de hand gewerkt onder meer en met name door:
 - gewasrotatie;
 - gebruik van adequate teeltechnieken (bijvoorbeeld vals-zaaibedtechniek, zaaitijd en -dichtheid, onderzaaien, conserverende bodembewerking, snoeien en direct inzaaien);
 - gebruik, waar passend, van resistente/tolerante cultivars en standaard-/gecertificeerd zaai- en plantgoed;

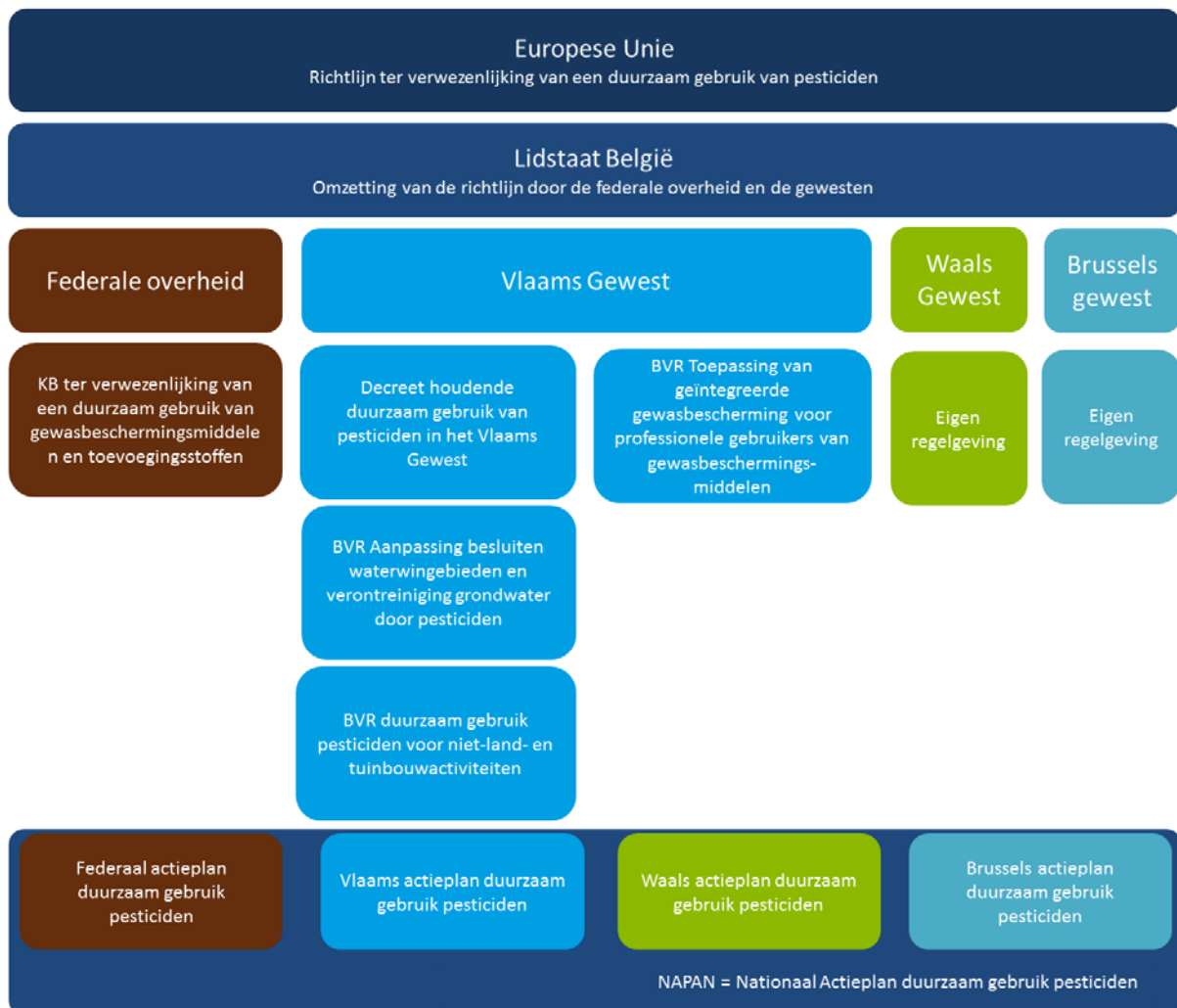
³ Pesticidenrichtlijn: Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden

⁴ Op dit moment is deze richtlijn van toepassing op pesticiden die gewasbeschermingsmiddelen zijn. Het is echter de bedoeling de werkingssfeer van deze richtlijn in de toekomst uit te breiden tot biociden.

- gebruik van evenwichtige bemesting, kalkbemesting en irrigatie-/drainagepraktijken;
 - het voorkomen van de verspreiding van schadelijke organismen door middel van hygiënemaatregelen (bijvoorbeeld door een regelmatige reiniging van machines en apparatuur);
 - bescherming en bevordering van belangrijke nuttige organismen, bijvoorbeeld door adequate beheersmaatregelen of het gebruik van ecologische infrastructuur in en buiten de productiegebieden.
2. Schadelijke organismen moeten worden gemonitord met passende methoden en instrumenten, indien beschikbaar. Tot deze instrumenten behoren, waar mogelijk, veldobservaties en wetenschappelijk verantwoorde waarschuwings-, voorspellings- en vroegdiagnosesystemen, alsmede het ter harte nemen van advies van gekwalificeerde beroepsadviseurs.
 3. Op grond van de resultaten van de monitoring moet de professionele gebruiker besluiten of en wanneer hij beheersmaatregelen treft. Strengere en wetenschappelijk verantwoorde drempelwaarden zijn essentiële componenten bij de besluitvorming. Waar mogelijk, moet vóór de behandeling van schadelijke organismen rekening worden gehouden met voor de regio, specifieke gebieden, gewassen en bijzondere klimatologische omstandigheden vastgestelde drempelwaarden.
 4. Duurzame biologische, fysische, en andere niet-chemische methoden verdienen de voorkeur boven chemische methoden indien hiermee de schadelijke organismen op bevredigende wijze worden bestreden.
 5. De gebruikte pesticiden moeten zo doelgericht mogelijk zijn en zo min mogelijk neveneffecten hebben voor de menselijke gezondheid, niet-doelwitorganismen en het milieu.
 6. De professionele gebruiker moet het gebruik van pesticiden en andere vormen van ingrijpen beperken tot een noodzakelijk niveau, bijvoorbeeld door kleinere doses, een lagere toepassingsfrequentie of gedeeltelijke toepassingen, op grond van de overweging dat het risico voor de gewassen aanvaardbaar is en de pesticiden de kans op resistentie van de populaties schadelijke organismen niet verhogen.
 7. Wanneer het risico op resistentie tegen een beheersmaatregel bekend is en wanneer het niveau van schadelijke organismen dusdanig is dat meerdere toepassingen van pesticiden op de gewassen noodzakelijk zijn, moeten de beschikbare strategieën ter voorkoming van resistentie worden uitgevoerd om de werking van de producten te behouden. Dit kan het gebruik van diverse pesticiden met verschillende werking inhouden.
 8. Op basis van de registers over het gebruik van pesticiden en van de monitoring van schadelijke organismen moet de professionele gebruiker zich een oordeel vormen over het succes van de toegepaste beheersmaatregelen.

3.2 Omzetting van de Pesticidenrichtlijn

De omzetting van deze Pesticidenrichtlijn in Vlaanderen en België gebeurt en gebeurde in verschillende decreten, actieplannen en besluiten van verschillende overheden en beleidsdomeinen.

Figuur 1 - Implementatie van de EU-Pesticidenrichtlijn door de federale en regionale overheden in België

3.2.1 KB ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en toevoegingsstoffen

Dit KB voorziet onder andere in regelgeving omtrent:

- de hantering en opslag van producten en de behandeling van de verpakkingen en restanten ervan;
- de vermindering van de risico's gerelateerd aan het gebruik van producten in specifieke gebieden;
- distributie, voorlichting en professioneel gebruik van producten (o.a. de fytolicensie⁵).

3.2.2 Decreet houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaams Gewest

Dit decreet (Pesticidendecreet), waarover SALV, Minaraad en SERV reeds advies gaven⁶, legt de basisregels voor het duurzaam gebruik van pesticiden vast en voorziet in een decretale basis voor het

⁵ Een fytolicensie is een certificaat van de federale overheid, dat inhoudt dat u als professionele gebruiker, distributeur of voorlichter op een correcte manier met gewasbeschermingsmiddelen en toevoegingsstoffen kunt omgaan (www.fytolicensie.be)

Actieplan Duurzaam Gebruik Pesticiden. Het decreet voorziet in een gedeeltelijke omzetting van de Pesticidenrichtlijn.

Artikel 4 van het decreet definieert het toepassingsgebied. Het decreet is enkel van toepassing op het gebruik van pesticiden in de open lucht:

- 1° in gebieden die door het brede publiek of door kwetsbare groepen worden gebruikt;
- 2° in de beschermde gebieden als bedoeld in artikel 71 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid en andere gebieden die ten behoeve van de uitvoering van de noodzakelijke natuurbehoudsmaatregelen zijn aangewezen overeenkomstig de bepalingen van artikel 36bis van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu;
- 3° in gebieden die bescherming vergen voor het aquatisch milieu en het drinkwater.

Artikel 5 van het decreet verankert de basisbeginselen van geïntegreerd beheer. Dit artikel werd aan het decreet toegevoegd op basis van het advies van Minaraad en SALV. Het decreet legt volgende hiërarchie vast:

- 1° het voorkomen van het gebruik van pesticiden;
- 2° het gebruik van alternatieve bestrijdingswijzen;
- 3° de inzet van chemische middelen op een wijze die het minst risico's voor mens en leefmilieu met zich brengt.

3.2.3 *Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 1985 houdende reglementering van de handelingen binnen waterwingebieden en de beschermingszones en het besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 1985 houdende reglementering van de handelingen die het grondwater kunnen verontreinigen, wat pesticidengebruik betreft*⁷

Dit besluit:

- geeft de mogelijkheid om beschermingszones af te bakenen en in deze beschermingszones bepaalde voorwaarden voor pesticidengebruik op te leggen;
- legt hoeveelheden en concentraties vast voor stoffen die bij overschrijding een gevaar voor verontreiniging kunnen zijn bij het direct of indirect lozen, het deponeren of opslaan op of in de bodem.

SALV, Minaraad en SERV gaven reeds advies⁸ over dit besluit in oktober 2012.

3.2.4 *Besluit van de Vlaamse Regering houdende nadere regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten en de opmaak van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik*⁹

⁶ Advies over het ontwerpdecreet duurzaam pesticidengebruik:

<http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/advies-over-het-ontwerpdecreet-duurzaam-pesticidengebruik>

⁷ Raadpleeg dit besluit op:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1022852¶m=inhoud&ref=search>

⁸ Advies over twee ontwerpbesluiten en een ontwerp actieplan duurzaam pesticidengebruik:

<http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/advies-over-twee-ontwerpbesluiten-en-een-ontwerp-actieplan-duurzaam-pesticidengebruik>

⁹ Raadpleeg dit besluit op:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1022878¶m=inhoud&ref=search>

Dit besluit beoogt uitvoering te geven aan het Pesticidendecreet. Het besluit:

- Legt het toepassingsgebied vast. Het besluit is van toepassing op (een lijst van) terreinen die beheerd worden in het kader van een openbare dienst of in het kader van een commerciële activiteit, met uitzondering van land- en tuinbouwactiviteiten;
- Legt verboden of een minimumgebruik op voor het reguliere onderhoud van verschillende terreintypes en activiteiten of doelgroepen;
- Legt de procedures voor afwijkingsaanvragen vast;
- Legt voor overheden een rapporteringsverplichting op voor hun pesticidengebruik vast en voor de andere beheerders een ter inzagelegging van de gegevens betreffende pesticidengebruik;
- Legt de inhoud van het Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik vast en geeft richtlijnen voor de samenstelling van de stuurgroep en voor zijn opdracht;
- Heft het Pesticidenreductiebesluit op.

SALV, Minaraad en SERV gaven reeds advies¹⁰ over dit besluit in oktober 2012.

3.2.5 Vlaams Actieplan Duurzaam Gebruik Pesticiden¹¹ en het NAPAN

Het Vlaams Actieplan Duurzaam Gebruik Pesticiden geeft uitvoering aan artikel 4.1 van de Pesticidenrichtlijn. Dit Actieplan vormt het Vlaamse luik van het nationaal actieplan NAPAN¹². De hoofdlijnen van dit Vlaamse actieplan zijn:

- Certificeren van de kennis van professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen;
- Producten voor niet-professionele gebruikers en informeren van het brede publiek;
- Promoten van de pesticidentoets bij zowel de gebruikers van pesticiden als bij groenontwerpers, ontwerpers van verhardingen, en aannemers van verhardingen;
- Bescherming van het aquatische milieu en het drinkwater;
- Bescherming natuur en kwetsbare groepen;
- Hantering van professionele gewasbeschermingsmiddelen en de correcte verwijdering van de afvalstromen die hieruit voortvloeien;
- Geïntegreerde gewasbescherming (IPM);
- Harmonisering van wetgeving;
- Gezamenlijke acties NAPAN Task Force.

Het NAPAN bevat 184 acties over een groot aantal domeinen waaronder een kenniscertificaat voor professionele gebruikers, voorlichters en verkopers van gewasbeschermingsmiddelen (de fytolicensie), de voorwaarden om gewasbeschermingsmiddelen op de markt te brengen, evenwichtige informatie voor amateurgebruikers en voor het grote publiek, een passende opvolging van acute en chronische vergiftigingen, de keuring van de apparatuur die voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen wordt gebruikt, een betere bescherming van kwetsbare zones, het brede publiek en kwetsbare groepen en het promoten van de pesticidentoets.

¹⁰ Advies over twee ontwerpbesluiten en een ontwerp actieplan duurzaam pesticidengebruik: <http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/advies-over-twee-ontwerpbesluiten-en-een-ontwerp-actieplan-duurzaam-pesticidengebruik>

¹¹ Meer info over het Vlaams Actieplan Duurzaam Gebruik Pesticiden is te vinden op: <http://www.lne.be/themas/beleid/actieplanpesticiden>. Op deze pagina kan het actieplan ook gedownload worden.

¹² NAPAN = Nationaal Actie Plan d'Action National. <https://www.dropbox.com/sh/4ifd7y6on8a6n62/fl8xMaa67G/Belgian%20NAP.pdf>

SALV, Minaraad en SERV gaven reeds advies¹³ over het Vlaamse actieplan in oktober 2012.

3.2.6 *Ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering houdende de toepassing van geïntegreerde gewasbescherming voor professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen*

Dit besluit, dat het onderwerp van dit advies vormt, legt volgende zaken vast:

- Het departement Landbouw en Visserij wordt aangewezen als bevoegde entiteit (art. 3);
- Alle professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen moeten de algemene beginselen van geïntegreerde gewasbescherming toepassen. De bevoegde entiteit stelt gewas- of sectorspecifieke richtsnoeren¹⁴ op die gebaseerd zijn op deze algemene beginselen (art. 5);
- Elke professionele gebruiker dient zich te registreren bij een erkend controleorgaan (art. 6). Controleorganen kunnen erkend worden door de Vlaamse minister, bevoegd voor het landbouwbeleid als ze beschikken over een erkenning van het FAVV en over personeel met een grondige kennis van geïntegreerde gewasbescherming (art. 7). Het besluit legt ook de opdrachten van de controleorganen vast (art. 8);
- De gebruikers kunnen beschikken over adviesdiensten voor geïntegreerde gewasbescherming (art. 9). Daarnaast bepaalt dit artikel ook welke adviesdiensten in aanmerking komen als waarschuwingdienst;
- De bevoegde entiteit staat in voor de gevolgen van de vaststellingen van de controleorganen.

Het besluit is niet van toepassing op de biologische productiemethode aangezien deze reeds geregeld wordt door verordeningen 834/2007¹⁵ en 2092/91¹⁶.

3.2.7 *Sectorspecifieke richtsnoeren*

Voor de praktische uitvoering van het besluit werd door het departement Landbouw en Visserij een Praktijkgids Gewasbescherming opgemaakt. Bij deze praktijkgids horen zes katernen die de sectorspecifieke richtsnoeren vormen voor IPM. Er zijn katernen beschikbaar voor akkerbouw, fruitteelt, glasgroenten, openluchtgroenten, ruwvoerders en sierteelt. Elke katern bevat een checklist waarmee kan worden nagegaan of er voldoende inspanningen geleverd worden. De punten in de checklist krijgen een quotering die aangeeft in welke mate het punt moet uitgevoerd worden:

- Quotering 1 = major = 100% van de punten conform
- Quotering 2 = minor = 70% van de punten conform
- Quotering 3 = aanbeveling

¹³ Advies over twee ontwerpbesluiten en een ontwerp actieplan duurzaam pesticidengebruik: <http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/advies-over-twee-ontwerpbesluiten-en-een-ontwerp-actieplan-duurzaam-pesticidengebruik>

¹⁴ Download de Praktijkgids Gewasbescherming en de katernen per sector (akkerbouw, glasgroenten, openluchtgroenten, ruwvoeder, sierteelt en fruitteelt): <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=129>

¹⁵ Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad van 28 juni 2007 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 2092/91.

¹⁶ Verordening (EEG) nr. 2092/91 van de Raad van 24 juni 1991 inzake de biologische produktiemethode en aanduidingen dienaangaande op landbouwproducten en levensmiddelen

4 Advies

4.1 Implementatie van de richtlijn in Vlaanderen

[1] De Raden waarderen dat de bevoegde administratie streefde naar betrokkenheid en een breed draagvlak bij de opmaak van het voorliggend ontwerpbesluit en de bijhorende richtsnoeren. Het proces startte op 12 oktober 2011 met de opstart van een adviesgroep. Daarnaast waren er verschillende bijeenkomsten van sectorgroepen en tenslotte waren er overlegmomenten met de stuurgroep van het Vlaams Reductieplan pesticiden en met alle bevoegde overheden. Door het regelmatige overleg kon er een draagvlak voor de nieuwe regelgeving worden opgebouwd bij de land- en tuinbouwers.

[2] Gezien het complexe proces waarbij verschillende overheden, beleidsdomeinen en belanghebbenden in België betrokken waren, appreciëren de Raden de inspanningen om tot een tijdige omzetting van deze richtlijn vanuit de Vlaamse overheid te komen. Het voorliggende ontwerpbesluit, van toepassing op de Vlaamse land- en tuinbouw, vormt het sluitstuk in de omzetting van de Pesticidenrichtlijn in Vlaanderen.

[3] De Raden vragen of de richtlijn voor alle professionele gebruikers, die geen land- of tuinbouwer zijn, voldoende geïmplementeerd is. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door professionele gebruikers die geen land- of tuinbouwer zijn is in Vlaanderen vastgelegd in het Pesticidendecreet en het bijhorende uitvoeringsbesluit. Hierin wordt een “geïntegreerd beleid”, gebaseerd op de principes van IPM, voorop gesteld (art. 5 van het decreet).

De Raden stellen vast dat het decreet en het bijhorende besluit op een beperkt aantal terreinen van toepassing is (art. 4 van het decreet, art. 3 van het besluit) en dat de richtsnoeren voor de land- en tuinbouwsector (de praktijkgidsen) veel gedetailleerder uitgewerkt zijn dan de prioriteitsvolgorde in artikel 5 van het decreet. De Raden vragen zich af of deze beperking tot bepaalde terreinen en de beperktere uitwerking van de IPM-beginselen voor professionele gebruikers in de niet- land- en tuinbouw een voldoende implementatie van de richtlijn is. Indien verdere uitwerking noodzakelijk zou blijken, wensen de belanghebbenden hierbij betrokken te worden met het oog op de realisatie van een draagvlak.

4.2 Ontwerp besluit over de toepassing van geïntegreerde gewasbescherming door professionele gebruikers

[4] De mogelijkheid die voorzien wordt om de controle op de IPM-beginselen te combineren met bestaande lastenboeken is vanuit praktisch oogpunt positief. Vanuit het ketenperspectief biedt het feit dat operatoren¹⁷ beantwoorden aan standaarden en lastenboeken een garantie voor hun afnemers-klanten. Ook voor de landbouwer is deze combinatie interessant omdat controles efficiënter verlopen.

[5] Verduidelijk dat dit besluit, zoals het nu beoogt, enkel van toepassing is op land- en tuinbouw. De Raden stellen vast dat in dit besluit de definitie van professionele gebruiker uit de richtlijn wordt overgenomen: *“een persoon die in de landbouwsector of in een andere sector gewasbeschermingsmiddelen gebruikt in het kader van zijn beroepsactiviteit, met inbegrip van bedieners van toepassingsapparatuur, technici, werkgevers en zelfstandigen”*.

In artikel 5 lid 2 van het ontwerpbesluit staat vermeld dat de bevoegde entiteit voor de professionele gebruikers gewas- of sectorspecifieke richtsnoeren opstelt die gebaseerd zijn op de algemene beginselen (van IPM) en dat een professionele gebruiker die die richtsnoeren volgt, aan de algemene beginselen voldoet.

¹⁷ Met operatoren wordt verwezen naar professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen.

Uit de opgemaakte praktijkgids en de bijhorende katernen, namelijk voor akkerbouw, fruitteelt, glasgroenten, openluchtgroenten, ruwvoerders en sierteelt en uit het voorafgaande overlegproces besluiten de Raden echter dat dit besluit de intentie heeft om enkel van toepassing te zijn op de land- en tuinbouw en niet op andere professionele gebruikers. De Raden menen daarom dat de definitie in artikel 2 en bijgevolg ook de naam van het besluit, aangepast dient te worden.

[6] Streef naar een gelijk speelveld binnen Vlaanderen, België en Europa.

- De Raden vragen om –ook in de toekomst- te streven naar een zo groot mogelijke harmonisatie tussen de verschillende regio's. Uniforme standaarden en lastenboeken garanderen een gelijk speelveld voor de operatoren. De omzetting van de IPM-beginselen naar richtsnoeren verloopt echter niet volledig gelijk in Vlaanderen en Wallonië onder meer omdat de wetgeving in de regio's verschilt. Ook buiten België worden andere richtsnoeren ontwikkeld. De Raden uiten hun bezorgdheid bij de praktische bruikbaarheid en toepassing van IPM-richtsnoeren en een standaard met regionale verschillen. De Vegaplan Standaard¹⁸ wordt bijvoorbeeld zowel in Vlaanderen als Wallonië gebruikt.
- Operatoren die opteren voor de combi-audit zijn via het Vegaplan-systeem gekend en de toepassing van IPM kan op die wijze bij hen gecontroleerd worden. Het is echter onduidelijk of de andere operatoren, die kiezen voor afzonderlijke controle op de IPM-beginselen, afdoende zullen opgenomen worden in de controles. De Raden menen dat het voorliggende besluit de mogelijkheid geeft om na te gaan of alle operatoren wel degelijk gecontroleerd worden gezien het feit dat de controleorganismen lijsten van professionele gebruikers moeten overmaken aan de bevoegde entiteit.
- Schep duidelijkheid over de mogelijkheden tot steun (zie paragraaf [13]).

[7] De mogelijkheid tot snelle aanpassing van de richtsnoeren is positief, maar zorg ook voor stabiliteit. De Raden stellen vast dat er is geopteerd om de IPM-richtsnoeren niet op te nemen in het Besluit van de Vlaamse Regering om ze snel te kunnen aanpassen aan nieuwe technieken en informatie. Ervaring leert dat een dergelijke flexibiliteit noodzakelijk is. Te frequente aanpassingen zijn echter niet aangewezen, niet enkel omwille van de onzekerheid bij de operatoren, maar ook in het kader van de integratie van de richtsnoeren in bestaande standaarden. Daarnaast vragen de Raden om bij aanpassingen van de richtsnoeren overleg te plegen met naburige lidstaten en regio's met het oog op het streven naar een gelijk speelveld.

[8] Verduidelijk de procedure tot wijziging van de richtsnoeren en de communicatie van deze wijzigingen. De Raden stellen vast dat de bevoegde entiteit, namelijk het departement Landbouw en Visserij, de richtsnoeren vastlegt. Er wordt echter niet bepaald welke procedure er gevolgd moet worden om de richtsnoeren aan te passen. De Raden vragen zich af wie de eindbeslissing neemt, wie bij de beslissing betrokken wordt (zie paragraaf [9]) en hoe de beslissing zal gecommuniceerd worden aan alle belanghebbenden.

[9] Betrek de belanghebbenden bij de evaluatie en aanpassing van de richtsnoeren. Dankzij het overleg dat vooraf ging aan de opmaak van dit ontwerp besluit en bijhorende richtsnoeren kon er een draagvlak voor deze regelgeving opgebouwd worden bij de land- en tuinbouwers (paragraaf [1]). De Raden vragen om ook bij toekomstige aanpassingen de belanghebbenden te betrekken om het draagvlak te behouden.

[10] Bevestig dat rekening wordt gehouden met de bestaande controle- en certificatieregels. De Raden stellen vast dat de regelgeving rond IPM van kracht gaat op 1 januari 2014. Vegaplan zal zijn controles echter pas vanaf 1 juni 2014 aangepast hebben aan de nieuwe regelgeving. Vegaplan hanteert een driejaarlijkse controle. Een landbouwer die in de eerste vijf maanden van 2014

¹⁸ Informatie over de Vegaplan Standaard is terug te vinden op www.vegaplan.be.

gecontroleerd wordt door Vegaplan zal dus pas begin 2017 voor het eerst gecontroleerd worden op de IPM-voorwaarden. De Raden vragen bevestiging dat er met deze bestaande regels wordt rekening gehouden en dat waar nodig overgangsmaatregelen worden voorzien.

[11] De Raden vragen verduidelijking bij de handhaving van de toepassing van de IPM-beginselen.

- De Raden stellen vast dat het ontwerp besluit geen concrete bepalingen voorziet voor de communicatie van het controleresultaat op de IPM-beginselen. Het is onduidelijk of er een onderscheid zal gemaakt worden tussen de communicatie van het resultaat van een controle binnen een bestaand systeem, waarvoor een certificaat wordt uitgereikt, versus een afzonderlijke controle van de IPM-beginselen.
- De richtsnoeren zijn opgesteld volgens beoordelingsprocedures in bestaande standaarden en lastenboeken. Het besluit stelt dat controleorganen onmiddellijk vastgestelde inbreuken moeten communiceren, naast het jaarlijks overmaken van overzichten van de uitgevoerde controles aan de overheid.

De Raden stellen dat de “onmiddellijke” melding dan ook rekening dient te houden met de termijnen die binnen Vegaplan voorzien worden om correctieve acties te nemen. Daarnaast vragen de Raden om de term “inbreuken” te verduidelijken.

De Raden verwijzen, zowel voor “onmiddellijk” als voor “inbreuken”, naar de “Technische specificatie Non-conformiteiten tijdens audits”¹⁹ van het FAVV. Hierin wordt een onderscheid gemaakt tussen verschillende types van non-conformiteiten (A1, A2 en B) die een verschillende termijn van wegwerken vragen. Daarnaast wordt ook bepaald welke inbreuken onderworpen zijn aan een onmiddellijke meldingsplicht (tabel 1).

¹⁹ FAVV, Technische Specificatie 2013/643/PCCB. Non-conformiteiten tijdens audits.
http://www.favv.be/autocontrole-nl/oci/_documents/2013_05_15_NC_audits_NL.pdf

Tabel 1 - De verschillende types van non-conformiteiten volgens Technische specificatie 2013/643/PCCB van het FAVV

Non conformiteit A (NC A)	
<ul style="list-style-type: none"> • Tekortkoming die ontoelaatbaar is en zeer snel dient weggewerkt te worden; • De normvereiste (cfr wetgeving / gids) werd totaal niet gerespecteerd; • Er is een direct gevaar voor de goede werking van het autocontrolesysteem; • Er zijn te veel NC B's op hetzelfde item. 	
NC A1	NC A2
<ul style="list-style-type: none"> • Onmiddellijk weg te werken • Onderworpen aan de meldingsplicht¹ 	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer beperkte periode voor het wegwerken ervan (zie verder) • Niet onderworpen aan de meldingsplicht
<p>Opmerking :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een NC A1 heeft bijvoorbeeld te maken met het gebruik van verboden of niet erkende / toegelaten producten, het niet gekend zijn van een operator bij het FAVV of het niet beschikken over de nodige erkenning / toelating, het feit dat de meldingsplicht niet werd gerespecteerd. 	
Non conformiteit B (NC B)	
<ul style="list-style-type: none"> • Gedeeltelijke tekortkoming die op korte termijn dient weggewerkt te worden; • Hiervoor is een gedegen plan van aanpak vereist. • Er is geen direct gevaar, maar kan toch gevolgen hebben voor de goede werking van het autocontrolesysteem. 	
<p>Opmerking :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meerdere B's op eenzelfde thema geven een A op dat thema (systematische tekortkomingen). • Een goed plan van aanpak geeft aan wie, welke tekortkoming, hoe en tegen welke datum zal in orde brengen. 	

- Het besluit stelt dat de bevoegde entiteit beslist over de gevolgen van de vaststellingen volgens het Landbouwdecreet²⁰. De Raden vragen meer duidelijkheid over de voorziene maatregelen bij inbreuken. De Raden menen dat deze maatregelen proportioneel moeten zijn met de ernst van de inbreuk. Een landbouwer die bijvoorbeeld niet aan een major 100% conform voorwaarde van administratieve aard uit de checklist IPM voldoet, zal bij het intrekken van het Vegaplan-certificaat zijn producten moeilijk kunnen afzetten op de markt.
- In het advies²¹ van SALV en Minaraad over het landbouwdecreet van 28 september 2012 vroegen de Raden reeds naar een duidelijk uitgewerkte beroepsprocedure. In het algemeen

²⁰ Landbouwdecreet = decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid.

²¹ <http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/advies-over-het-voorontwerp-van-decreet-betreffende-het-landbouw-en-visserijbeleid>

vragen de Raden dat het instrument bestuurlijke handhaving gekaderd wordt in een globale visie op handhaving door de Vlaamse overheid.

[12] De Raden waarderen dat het departement Landbouw en Visserij een homogeen bevoegdheidspakket toegewezen krijgt, maar vragen ook een geïntegreerde wisselwerking en afstemming met andere betrokken federale en Vlaamse overheidsdiensten. Het departement Landbouw en Visserij, dat in het ontwerp besluit aangewezen wordt als bevoegde entiteit, wordt verantwoordelijk voor het bepalen van de richtsnoeren (zie paragraaf [8]), de handhaving van de regels (via de gegevens die verkregen worden via de controleorganismen) en de sanctionering (via het Landbouwdecreet). Niettemin menen de Raden dat een goede wisselwerking en afstemming met de andere betrokken federale en Vlaamse overheidsdiensten noodzakelijk blijft, onder meer voor inbreuken die onderhevig zijn aan andere wetgeving (zoals decreet integraal waterbeleid, erosiebesluit, Pesticidendeceet, decreet algemene bepalingen milieubeleid, natuurdecreet, ...).

[13] Schep duidelijkheid over de mogelijkheden tot steun. In principe verleent de overheid steun voor zaken die verder gaan dan wettelijk verplicht. Een aantal categorie 1-eisen bestaat echter uit keuzemogelijkheden voor de producenten. Samen met de eisen en aanbevelingen die onder categorie 2 en 3 vallen is er geen (strikte) verplichting tot het uitvoeren van alle keuzemogelijkheden. De Raden vragen om, in overleg met alle belanghebbenden, duidelijkheid te scheppen in de mogelijkheid tot steun, deze regelmatig te evalueren en in te zetten op een ondersteuning voor maatregelen die bijdragen aan het gradueel verder verduurzamen van de sector, hierbij rekening houdend met het streven naar een gelijk speelveld zoals geformuleerd in paragraaf [6].

5 Lijst van gebruikte afkortingen

IPM	Integrated Pest Management = Geïntegreerde Gewasbescherming
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
SALV	Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij